

Palestina

(Palestinská autonomní území)

Palestinskou ekonomiku aktuálně tvoří dvě geograficky i politicky oddělená teritoria Západního břehu Jordánu a pásma Gazy. Růst HDP v roce 2018 dle Palestinské ústřední statistické kanceláře (PCBS) dosáhl pouhých 0,7 % a HDP na obyvatele se pohybuje okolo 2 951 USD. Míra inflace je nadále nízká. Nezaměstnanost v roce 2018 dosáhla 31 %, populace Palestinských autonomních území (PAÚ) čítá 4,85 mil. obyvatel (2,92 mil. na Západním břehu a 1,93 mil. v Gaze).

K podpoře investic či exportu do Palestiny je možné využít jednak investiční pobídky palestinské vlády a nových průmyslových zón a dále také preferenční celní sazby.

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Růst HDP (%)	4,1	3,1	1,4	1,4	1,7	1,7
HDP/obyv. (USD)	2 781	2 926	2 951	2 943	2 991	3 037
Míra inflace (%)	-1,0	0,0	1,0	1,7	2,2	2,2
Nezaměstnanost (%)	25	29	31	32	34	37
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1 080	-1 170	-1 249	-1 601	-1 654	-1 714
Populace (mil.)	4,6	4,7	4,9	5,0	5,1	5,2
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	7/7	–	–

Odhad PCBS a MMF

Zdroj: PCBS, MMF, OECD, WEF

- ▶ Palestina není v ratingu konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), hodnocena a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Palestiny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	56 691	74,3	206 246	-72,5
1701	Cukr třtinový, řepný, sacharóza chemicky čistá	3 836	5,0	92 226	-95,8
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	3 731	4,9	4 012	-7,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	1 524	2,0	1 468	3,8
9402	Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	1 342	1,8	1 383	-3,0
3006	Zboží farmaceutické jiné	1 290	1,7	1 105	16,7
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	1 032	1,4	11	9 281,8
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísel)	1 005	1,3	921	9,1
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	800	1,0	125	540,0
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	778	1,0	–	–
Celkem TOP 10		72 029	94,4	307 497	-76,6
Celkem vývoz		76 274		313 067	-75,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Palestiny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6403	Obuv se svrškem z usně	416	0,5	351	18,5
8456	Stroje obráběcí pomocí laserů ultrazvuku apod	269	0,4	–	–
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	74	0,1	–	–
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod., čerstvé, sušené	27	0,0	4,0	575,0
0813	Ovoce sušené ne ořechy banány citrusy fíky ap.	22	0,0	–	–
Celkem TOP 10		808	1,1	355	127,6
Celkem dovoz		808		429	88,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Na území Palestiny neprobíhá výroba ani montáž osobních, užitkových vozů nebo jiných dopravních prostředků. Výlučným způsobem dopravy je pozemní silniční doprava (není přítomna železnice ani městská/příměstská kolejová doprava). Systém veřejné dopravy je postaven na příměstských taxi a minibusích a meziměstských autobusech (včetně autobusů pro přepravu turistů). Osobní automobilová doprava je primárním způsobem přepravy osob a roste počet aut na obyvatele. Vozový park je průběžně obnovován a vedle nových vozů představuje významný trh rovněž segment použitých vozů. Poptávány jsou lehce použité vozy ze zemí EU. Poptávány jsou dále náhradní díly, pneumatiky a další příslušenství pro osobní i užitkové vozy.

► Energetický průmysl

Výroba a distribuce elektrické energie představuje klíčový sektor, ve kterém plánuje Palestina ve střednědobém horizontu vybudovat vlastní produkční kapacity, jež umožní snížit závislost na dovozech energie z Izraele. Většina spotřeby energie odpovídající instalovanému výkonu 950 MW je zajišťována dodávkami z Izraele. V pásmu Gazy funguje jediná elektrárna s kombinovaným plynovým cyklem. Vzhledem k nedostupnosti zemního plynu byla tato elektrárna upravena pro spalování nafty, ale v současné době je v ní plánováno obnovení systému spalování plynu. Zároveň je v plánu výstavba plynovodu z Izraele do Gazy (projekt Gas for Gaza).

Ve dlouhodobém horizontu je cílem zvýšení výrobních kapacit až na 1600 MW. V počáteční fázi realizace se nachází výstavba elektrárny v Dženínu na severu Západním břehu, v první polovině roku 2019 by mohly být vyhlášeny první tendry. Investorem a provozovatelem elektrárny bude Palestine Power Generation Company (PPGC). Palestinský úřad pro energetiku a přírodní zdroje pro příští roky připravuje modernizaci a racionalizaci rozvodné sítě, vybudování vedení vysokého napětí z Izraele a Jordánska a výstavbu moderních transformačních stanic.

Jako významný doplňkový zdroj elektrické energie slouží obnovitelné zdroje (OZE). V současnosti dochází k rychlému rozvoji v oblasti solární (fotovoltaické) energetiky zejména na Západním břehu. Do roku 2020 se plánuje zprovoznění OZE o celkovém instalovaném výkonu 130 MW, což by mělo představovat pokrytí 10 % potřeb Palestiny. Investice do obnovitelných zdrojů energie podporuje palestinská vláda i západní donoři. Palestínští investoři v této souvislosti poptávají využitelné solární technologie a zahraniční know-how.

Vzhledem k environmentální zátěži pocházející ze špatně fungujícího odpadového hospodářství jsou poptávány také technologie pro přeměnu odpadu (komunální, zemědělský) na energii (koncept „waste to energy“), včetně spaloven komunálního odpadu.

► Stavební průmysl

Stavebnictví je dlouhodobě dynamicky rostoucím sektorem (toto odvětví zaměstnává 18 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, v zemi je evidováno 871 stavebních firem) a současně významným exportním odvětvím. Problémem stavebního sektoru je silná závislost na dovozu stavebních materiálů (ročně 1,5 mil. tun cementu, 300 tis. tun oceli a 255 tis. tun písku), především z Izraele. V počáteční fázi realizace je

výstavba první cementárny v Palestině v betlémském regionu. Významným exportním odvětvím je těžba a zpracování mramoru a kamene, který představuje 20 % palestinského exportu. Kontinuálně jsou ze strany soukromého sektoru poptávány moderní technologie pro těžbu a zpracování kamene a rovněž technologie k výrobě stavebních hmot recyklací odpadního materiálu. Populační růst nadále podporuje stavební boom (výstavba bytů i komerčních objektů), který vytváří poptávku po dalších kategoriích stavebního materiálu (stavební dřevo, ocelové armatury, okna, dveře, zárubně, osvětlení, klimatizační jednotky, sanita aj.). Vzhledem k rostoucímu počtu nových bytů a uspokojivé digitální gramotnosti mladých Palestinců se nabízí možnost uvedení automatizace domácností na palestinský trh.

► Strojírenský průmysl

Vzhledem k rozvoji industriálních zón na Západním břehu Jordánu a výstavbě nových průmyslových kapacit roste poptávka po strojním zařízení a technologiích využitelných v dalších průmyslových oborech (nábytkářský průmysl, výroba plastů a čisticích prostředků). Poptávány jsou rovněž použité stroje a průmyslová zařízení, barvy a laky a některé průmyslové suroviny.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V souvislosti s pokračováním plánování projektu Red Sea–Dead Sea, který má prostřednictvím potrubí propojit Rudé moře s Mrtvým mořem, jsou pro různé oblasti Západního břehu plánovány projekty rozvodů vody. Vzhledem k dlouhodobému nedostatku vody na palestinských územích má Palestinský vodní úřad rovněž v plánu zvýšit využití povrchových i podzemních vod. Příležitosti nabízí i segment odpadních vod, v němž Světová banka financuje výstavbu čističky v Hebronu s počáteční kapacitou 15 tis. m³ denně v hodnotě 42 mil. USD. V několika městech na Západním břehu Jordánu je plánovaná obnova zastaralých kanalizačních soustav a rozvodů vody.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zpracování zemědělských produktů a výroba potravin představují na PAÚ méně rozvinuté sektory. Přes úsilí o dosažení soběstačnosti při výrobě potravin jsou potraviny na území PAÚ masivně dováženy, především z Izraele. Palestinské výrobní kapacity nejsou schopny z hlediska kvantity ani kvality dostatečně pokrýt domácí poptávku a v některých segmentech je palestinský trh téměř výlučně závislý na importech. Vedle snahy o navýšení domácích výrobních kapacit je zřetelné úsilí o diverzifikaci importů. Poptávány jsou produkty „evropské“ jakosti za kompetitivní ceny. Dílčím problémem zůstává značná fragmentizace palestinského trhu s potravinami a absence velkých dodavatelských řetězců. Lokální palestínští výrobci projevují zájem o moderní potravinářské technologie a strojní zařízení, včetně plnicí/balicí/obalové techniky a suroviny pro domácí potravinářskou výrobu (mouka, mléko, tuky a oleje). Příležitostně se objevují poptávky po moderních zemědělských technologiích, především pro živočišnou výrobu (chov kuřat, skotu), nebo krmiva.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
Stavební průmysl	HS 4407 – Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm
	HS 4409 – Dřevo profilované, i hoblované, broušené ap.
	HS 4418 – Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 8464 – Obráběcí stroje pro opracování kamene, keramiky apod.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0401 – Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 – Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 0405 – Máslo a jiné tuky a oleje získané z mléka
	HS 0406 – Sýry a tvaroh
	HS 1105 – Mouka, krupice, prášek, vločky, granule a pelety z brambor
	HS 1107 – Slad, též pražený
	HS 1207 – Ost. olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1512 – Slunečnicový, světlicový nebo bavlníkový olej a jejich frakce
	HS 1514 – Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 1517 – Margarín; jedlé směsi ze živ. nebo rostl. tuků, olejů, frakcí
	HS 1701 – Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 1806 – Čokoláda a ost. potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1905 – Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2009 – Ovocné šťávy a zeleninové šťávy, nezksvašené a bez alkoholu, slazené
	HS 2007 – Džemy, ovocná želé, marmelády, ovocné nebo ořechové protlaky nebo pasty, slazené
	HS 2104 – Polévky a bujóny a přípravky pro polévky a bujóny; homogenizované směsi potravinových přípravků
	HS 2202 – Voda, včetně minerálních vod a sodovek, slazená aj. nápoje
	HS 2302 – Otruby, vedlejší mlýnské produkty a jiné zbytky
HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Strojírenský průmysl	HS 8443 – Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství
	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	CPA 42 – Inženýrské stavby a jejich výstavba

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vspělosti země: LMI

V palestinské národní rozvojové strategii (National Policy Agenda) na roky 2017–2022 jsou identifikovány příčiny současného nepřilíš dobrého stavu palestinské ekonomiky i společnosti a nastaveny priority rozvoje země. Mezi základní parametry budoucího rozvoje patří mimo zlepšení politických podmínek zejména udržitelný růst a samostatnost ekonomiky, zvýšení přísunu investic, posilování finanční stability, zvýšení demokratické participace a zlepšení veřejných služeb. Rozvoji Palestiny má napomoci i Evropská společná strategie na podporu Palestiny pro období 2017–2020, pro jejíž implementaci mohou být využity různé nástroje rozvojového financování.

► Sektor energetiky

Tato oblast představuje dlouhodobě limitující faktor dalšího rozvoje palestinské ekonomiky – z vlastních zdrojů je nyní pokrýváno jen asi 10 % spotřeby a země je tak zcela závislá na dovozu energií (při stále rostoucí poptávce). Situaci navíc zhoršuje přetrvávající napětí mezi vládními úřady Západního břehu Jordánu a pásma Gazy. Vzhledem ke geografické poloze a reálným možnostem produkce elektrické energie na palestinském území se jako logická priorita jeví podpora obnovitelných zdrojů energie – konkrétně fotovoltaické elektrické energie. Lokální a obnovitelné zdroje elektrické energie představují jednu z hlavních priorit centrálního úřadu Palestinian Energy Authority, v jehož gesci je sektor obnovitelných zdrojů (za vydatné donorské pomoci) v posledních letech masivně rozvíjen. Mimo solární energii mají palestinské úřady zájem i o rozvoj využití biomasy, nebo geotermální energie. Různé mezinárodní rozvojové banky vyčlenily část fondů určených pro Palestinu právě na rozvoj využití obnovitelných zdrojů energie.

► Sektor sociální infrastruktury a služeb

Priority sociálního sektoru úzce souvisí s neutěšenou situací většiny palestinského obyvatelstva – vysoká míra nezaměstnanosti a špatná dostupnost sociálních služeb nevytvářejí dobré podmínky pro udržitelný rozvoj země a růst ekonomiky. V této oblasti se i za pomoci mezinárodní donorské komunity realizují zejména aktivity směřující k rozvoji lidských kapacit – organizují se rekvalifikační kurzy, podporuje se rozvoj malého a středního podnikání včetně startupů a podnikají se kroky k vyššímu zapojení zejména mladých lidí a žen do vzdělávacích a podnikatelských aktivit.

► Sektor zemědělství

I přes specifické podmínky na Palestinských autonomních územích je tento sektor jednou z nejdůležitějších oblastí místní ekonomiky. Jeho rozvoj je však do značné míry limitován vnějšími faktory – nedostatek zemědělské půdy a závlahové vody, spolu s politickými překážkami při exportu zemědělských produktů, představují hlavní překážku dalšího růstu kvality i kvantity produkce. Proto jsou v rámci rozvojových priorit akcentovány ty oblasti, které mohou přinést výrazné ekonomické přínosy při relativně malých nárocích na již tak omezené zdroje – v posledních letech se podporuje zejména pěstování zeleniny a ovoce ve sklenících, a to s využitím moderních systémů závlahy a s pomocí obnovitelných zdrojů energií (fotovoltaické aplikace).

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>